

“KONSTITUTSIYA-ERKIN VA FAROVON HAYOT GAROVI”

Ulmasov Muhridin Bobir o‘g‘li

Qoraqalpog‘iston qishloq xo‘jaligi va agrotexnologiyalar instituti

Yurisprudensiya yo‘nalishi 2-kurs talabasi

ulmasovmuhridin426@gmail.com

+998940000313

ANNOTATSIYA

Konstitutsiya o‘zining yangilangan ko‘rinishida O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirishning yangi strategiyasini amalga oshirishning siyosiy-huquqiy asoslariga hissa qo‘shishda, davlat va jamiyat taraqqiyotining ustuvor yo‘nalishlarini belgilab berishda hal qiluvchi o‘rin tutadi. Qolaversa, yangi tahrirdagi Konstitutsiya O‘zbekiston uchun hayotiy masala bo‘lib, adolatli jamiyatni shakllantirish, milliy, madaniy va ijtimoiy taraqqiyotimizning keyingi bosqichlarini belgilashda muhim qadam bo‘lib xizmat qilmoqda. Ushbu maqolada yangi konstitutsiyaning fuqorolarimiz hayotidagi ahamiyati haqida to'xtalib o'tamiz.

Kalit so‘zlar: konstitutsiya, jamiyat, huquqiy davlat, hokimiyati, inson qadri, yangi konstitutsiya

ЗНАЧЕНИЕ КОНСТИТУЦИИ В ОБЩЕСТВЕ

АННОТАЦИЯ

Конституция в обновленном виде играет решающую роль в формировании политико-правовых основ реализации новой стратегии дальнейшего развития Республики Узбекистан, определении приоритетных направлений развития государства и общества. Кроме того, новая редакция Конституции является жизненно важным вопросом для Узбекистана и служит важным шагом в формировании справедливого общества и определении следующих этапов нашего национального, культурного и социального развития. В этой статье мы остановимся на значении новой конституции в жизни наших граждан.

Ключевые слова: конституция, общество, правовое государство, власть, человеческое достоинство, новая конституция.

KIRISH

Binobarin, amaldagi Konstitutsiyamizdagi moddalar soni 128 tadan 155 taga, normalar soni esa 275 tadan 434 taga ko'paydi. Demak, asosiy qonunimiz matnining qariyb 65 foizi o'zgartish va qo'shimchalar asosida o'z aksini topgan.

Joriy yilda amaldagi Konstitutsiyada kiritilgan o'zgartirishlar, mamlakatning uzoq o'n yillik taraqqiyotini belgilovchi turdagi yangiliklar bilan kelishilgan. Bu o'zgarishlar, O'zbekiston fuqarolarining ovozi orqali sodir bo'lib, 2023-yilda mamlakatning yurtdoshlari tomonidan Konstitutsiya mazmuni va ma'naviyati ustida murojaat qilib, ulning ruhini tushunib, O'zbekiston jamiyatining zamonaviy xususiyatlarini rivojlantirishda faol ishtirok etishlari kutilmoqda. Konstitutsiya kuni bu yil alohida mazmun, maqom, va ahamiyatga ega bo'lib, O'zbekistonning tarixiy taraqqiyotida muhim voqeadir.¹

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Konstitutsiya — davlatning asosiy qonuni bo'lib, davlat va jamiyatning barcha a'zolari uchun huquqiy asos va yo'riqnoma vazifasini bajaradi. U nafaqat davlatning siyosiy tuzilishini belgilaydi, balki fuqarolar huquqlarini himoya qilish va ularni amalga oshirishning mustahkam kafolati sifatida ham xizmat qiladi. Jamiyat uchun konstitutsiyaning ahamiyati keng ko'lamli bo'lib, bu hujjat davlat va fuqarolar o'rtasida ijtimoiy hamjihatlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Quyida konstitutsiyaning jamiyatdagi o'rni va ahamiyati haqida chuqurroq muhokama qilamiz.

1. Fuqarolik Jamiyatining Asosi

Konstitutsiya — fuqarolik jamiyatini shakllantirish va rivojlantirish uchun zarur bo'lgan asosiy omil. U fuqarolarga o'z huquq va erkinliklarini bilish, ularni amalga oshirishda qat'iyatli bo'lish imkoniyatini beradi. Konstitutsiyada belgilangan qoidalarga amal qilish orqali har bir fuqaro jamiyat hayotida faol ishtirok etib, o'zining

¹ Matyaqubov X. O'zbekistonning eng yangi tarixi. O'quv qo'llanma. – Toshkent. 2021. – 75-b.

konstitutsiyaviy huquqlaridan to'liq foydalanishi mumkin. Bu esa fuqarolarning huquqiy ongini oshirib, jamiyatda huquqiy madaniyatning yuksalishiga olib keladi.

2. Huquq va Majburiyatlarni Belgilovchi Asos

Konstitutsiya jamiyatda yashaydigan har bir shaxsning huquq va majburiyatlarini belgilab beradi. Har bir fuqaro davlat oldida burch va majburiyatlarga ega bo'lib, ular konstitutsiyada aniq ko'rsatilgan. Bu holat jamiyatda tartib va intizomni saqlashda muhim rol o'ynaydi. Huquq va burchlarning aniq belgilanganligi fuqarolarni qonun oldida teng qiladi va jamiyatda adolatning qaror topishiga xizmat qiladi. Konstitutsiyaning ushbu funksiyasi fuqarolar orasida ishonch va hurmatni oshiradi, o'zaro birdamlikni mustahkamlaydi.

3. Siyosiy Barqarorlik va Ijtimoiy Hamjihatlikni Ta'minlash

Konstitutsiya davlatning siyosiy barqarorligini saqlashda ham muhim ahamiyatga ega. U davlat hokimiyatining tashkil etilishi va ishlash tartibini belgilab, turli hokimiyat organlari o'rtasida vakolatlar taqsimlanishini tartibga soladi. Bu esa davlatni boshqarish jarayonida kelib chiqishi mumkin bo'lgan nizolarni oldini oladi. Fuqarolar davlat tizimi va qonuniy tartiblarga ishonch bilan qaragandagina ijtimoiy hamjihatlik qaror topadi.

4. Fuqarolarning Faolligini Rag'batlantiruvchi Huquqiy Zamin

Konstitutsiya fuqarolarga o'z fikr va takliflarini bildirish, davlat va jamiyatning turli sohalarida ishtirok etish imkoniyatini beradi. Referendum yoki saylovlarda qatnashish orqali fuqarolar o'z taklif va mulohazalarini bildirishlari, shuningdek, jamiyatning rivojiga hissa qo'shishlari mumkin. Bu fuqarolarning siyosiy jarayonlarga jalb etilishi, ularning davlat hayotida faol qatnashishiga zamin yaratadi. Shu orqali konstitutsiya faollarni rag'batlantiradi va jamiyatning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

5. Adolat va Tenglikni Ta'minlash

Konstitutsiya jamiyatdagi barcha fuqarolar uchun teng huquqlar va imkoniyatlarni taqdim etadi. Unda milliy, etnik yoki ijtimoiy kelib chiqishidan qat'i nazar, barcha uchun teng huquqlar kafolatlanadi. Bu jamiyatda tenglik va adolat tamoyillarining qaror topishiga hissa qo'shadi. Har bir fuqaro konstitutsiyaviy huquqlardan teng ravishda foydalanishi

orqali o'zining huquqiy maqomini ta'minlaydi, bu esa ijtimoiy muvozanatni saqlashda muhim rol o'ynaydi.

O'zgartirishlar faqat qonuniy xususiyatlarga ega emas, balki qabul qilingan o'zgartirishlar butunlay davlat hokimiyati organlarining faoliyatini shaxs merosining markazida tashkil etdi. Bu o'zgarishlar, davlatimizning asosiy maqsadini an'ana, madaniyati, ma'naviy-axloqiy qadriyatlari, va kasbi bo'yicha barcha jihatlarida mustahkamlashga xizmat qiladi. O'zgartirishlar, fuqarolarning o'z tarixi va milliy o'zligiga e'tibor beringan holda, ularning insonparvar, yashirin, va xudoyandagi qadriyatlarni barcha yo'nalishlarda rivojlantirishni hedefga qo'ygan.

Bu o'zgartirishlar fuqarolarga, avvalgi tahririga nisbatan, yaqinroq bo'lgan va ularga "o'zing, chinakam milliy, maqomga ega" hissiyatini kuchaytirgan. Shu bilan birga, fuqarolar o'zaro hurmat va ehtirom bilan munosabatda bo'lib, hokimiyatning Konstitutsiya tomonidan rioya etilishini nazorat qilishga loyiq darajada e'tibor qaratishlari kerak. Bu esa, fuqarolarda "konstitutsiyaviy ong"ni oshirishga xizmat qiladi.²

Tuzatishlar davlat tizimidagi vakolatlarning konfiguratsiyasi va taqsimlanishiga o'zgartirishlar kiritadi. Ular Oliy Majlis va davlat boshqaruvi organlarining rolini oshiradi, ijro hokimiyatining vazirliklar faoliyatiga ta'sirini oshiradi, parlament nazorati institutini mustahkamlaydi.

Shuni ta'kidlash kerakki, bizning suhbatimiz mutaxassislar va mansabdor shaxslarga tegishli muhim huquqiy nuanslarni muhokama qilishdan tashqarida. Buning o'rniga biz boshqaruv tuzilmasi doirasida samarali hamkorlik, o'zaro hurmat va muvofiqlashtirish nuqtai nazaridan davlat-siyosiy tizimimizning uyg'unligini yanada oshirishga xizmat qiladigan qadamlarni qo'ymoqdamiz. Ijtimoiy-siyosiy barqarorlik davlat ravnaqi uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lsa-da, davlat va Konstitutsiya vaziyatlarni hal qilishda poydevor bo'lib xizmat qilishini va so'zsiz kafolatlanmaganligini hayot ko'rsatmoqda. Fikrimcha, asosiy qonunga kiritilgan ushbu o'zgartirishlar davlat boshqaruvimiz barqarorligi va samaradorligini mustahkamlashga so'zsiz xizmat qilmoqda.[4]

² Saydullayev Sh. Davlat va huquq nazariyasi. Darslik. – Toshkent: Yuridik adabiyotlar publish, 2022. – 235-b.

Tuzatishlar ichida yangiliklar mavjud, va ularning ahamiyati, nazarimda, jamoatchilik fikri va ommaviy axborot vositalari to'g'risida yetarlicha baholanmagan. Bu muammo, kelishmovchilik va qarama-qarshiliklarni tinch yo'l bilan hal etish mafkurasi va siyosati haqida bormoqda, ish sohasida ham, boshqa sohalarda ham. Mamlakatimiz tarixida turli katolitsizmlarga to'lib ketganligi uchun bu juda muhim. Mamlakatimizning iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotini jamiyatning barcha qatlamlari hamkorligi orqaligina ta'minlash mumkin.

Ishonch bilan aytishimiz mumkinki, yangi Asosiy Qonun davlat va jamiyatni yangilashda katta rola ega bo'lgan Konstitutsiya bo'lib, bu imkoniyatlarni O'zbekiston manfaati uchun to'liq ro'yobga chiqarish zarur.³

XULOSA

Rivojlanayotgan Konstitutsiya har bir bandda aniq va aniq ifodalanib, puxta ishlab chiqilgan hujjatni namoyish etadi. Ushbu o'zgartirish va qo'shimchalar O'zbekistonni yanada mustahkamlash, uning turli tahdidlarga chidamliligini oshirishga qaratilgan.

Xulosa qilib aytganda, Konstitutsiyada jamiyatning ahamiyati keng yoritilgan va bu jarayonni mustahkamlashda referendumda qatnashib, o'z fikr va takliflarimizni bildirish orqali yoki shaxsiy faolligimiz orqali jamiyat rivojiga hissa qo'shish imkoniyatiga egamiz.

Shu bilan birga, har bir shaxs jamiyat rivojlanishi uchun o'zining faolligi, aqlli va foydali jismoniy mehnati, huquqiy madaniyati va burchlarini bajarish orqali jamiyatga o'z hissasini qo'shishi mumkin. Ya'ni, har kim konstitutsiyaviy huquqlaridan foydalanib, o'z fikrlarini erkin ifoda etishi mumkin. Jamiyatning ahamiyatini anglab, unga befarq bo'lmagan holda ishtirok etish orqali davlat va barchamizning asosiy vazifamiz bo'lgan fuqarolik jamiyatini qurish yo'lida muhim qadamlar tashlaymiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. "O'zbekiston Respublikasi konstitutsiya" 1992-yil 8 dekabr

³ Matyaqubov X. O'zbekistonning eng yangi tarixi. O'quv qo'llanma. – Toshkent. 2021. – 75-b.

2. Юнусова, Н. Ш., Назарова, Н. Ж., & Жуманиязова, Н. С. (2022). ПЕДАГОГЛАРДА КАСБИЙ КОМПЕТЕНЦИЯНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ (ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ МИСОЛИДА). Современное образование (Узбекистан), (6 (115)), 9-16.
3. Sanakulov, A., Rakhmonov, D., & Nazarova, N. (2020). Social Service Technologies and Mechanisms of its Implementations. International Journal of Advanced Science and Technology, 29(3), 14192-14198.
4. Дадашева, А. А. (2022). ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ– КОНСТИТУЦИЯВИЙ ИСЛОҲОТЛАР ДАВР ТАЛАБИ. Academic research in educational sciences, 3(10), 288-291.